



Інститут обдарованої
дитини
НАПН України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ
ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»
Спеціалізація / освітньо-наукова програма	«Освіта та розвиток обдарованої особистості»
Компонент освітньо-наукової програми	Навчальна дисципліна за вибором
Курс/Семестр	2 курс 3 семестр
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / загальна кількість годин	3/90 годин
Вид занять	лекції / семінарські заняття / самостійна робота
Мова викладання	українська
Форми поточного та підсумкового контролю	залік
Викладач	Поліхун Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу підтримки обдарованості E-mail: np.iod@ukr.net
Консультації	Здійснюються за запитом здобувачів
Анотація дисципліни	Зміст даної освітньої програми пов'язаний з підготовкою слухачів до виконання наукових досліджень у галузі освіти та розвитку обдарованості, формування творчої особистості, яка стає затребуваною суспільством на всіх рівнях її становлення від дошкільного віку до зрілості. Сучасна теорія творчості знаходиться в стадії формування, характеризується багатоаспектністю і включає в себе безліч різних теорій, концепцій, теоретичних і емпіричних знань. Незважаючи на ряд істотних відкриттів, узагальнень і спостережень, проблема творчості і, особливо феномен креативності, до теперішнього часу залишається недостатньо дослідженим явищем. Отже підготовка дослідників у напрямі креативного розвитку обдарованої особистості є актуальною і перспективною проблемою.
Мета викладання дисципліни	Сформувати систему знань, пов'язаних з феноменами обдарованості і творчості та умінь, що лежать в основі креативного розвитку обдарованої особистості, яка доповнюється соціальною відповідальністю за результати прийняття стратегічних рішень, якість надання освітніх послуг і здатністю як до автономної, так і командної роботи під час реалізації освітніх проєктів.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант знає : історичний контекст становлення поняття «креативність» і «обдарованість»; «психометричний» підхід до дослідження

	<p>креативності Дж. Дж. Гілфорда, Е. П. Торранса, Е. де Боно, К.Хеллера та ін.; креативність, як одну із складових моделей розвитку обдарованості, «теорію інвестування» Р. Стернберга; концепцію «надситуативної активності» Д.Б. Богоявленської; психологічну теорію творчості В.А. Моляко та української психологічної школи; концептуальні положення теорії креативності, генезис, структуру, функції самого творчого процесу та відповідних творчих здібностей обдарованої особистості, тестологічні та процесуально-діяльнісні методики діагностики креативності; педагогічні підходи до розкриття й розвитку творчого потенціалу особистості, механізми творчої мотивації; методи формування творчої спрямованості особистості, специфічні для кожного виду творчості; вікові закономірності розвитку креативності; умови в яких формується підґрунтя для об'єктивної творчості особистості в професійній діяльності, детерміновані її здібностями, обдарованістю, талантом;</p> <p>вміє: організувати творчу діяльність обдарованих школярів і студентів у сфері науки, техніки, управління та мистецтва; керувати творчою діяльністю обдарованих учнів і студентів; оцінювати результати творчості обдарованих учнів і студентів; пропагувати їх творчі досягнення;</p> <p>проектує педагогічні умови для створення освітнього середовища, яке стимулює розкриття творчого потенціалу обдарованих учнів та студентів;</p> <p>розробляє програми спецкурсів, тренінги з розвитку творчого мислення та продуктивної діяльності; планувати й виконувати дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти, опрацьовувати його результати, апробувати і публікувати їх.</p>
<p>Набуті компетентності</p>	<p>Загальні (ЗК):</p> <p>ЗК-3. Здатність до формування, абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей / креативності при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.</p> <p>ЗК-4. Здатність проводити дослідження на відповідному вимогам науки рівні, розробляти та управляти науковими проектами.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.</p> <p>Спеціальні (СК):</p> <p>СК-1. Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.</p> <p>СК-4. Здатність створювати та управляти освітніми і професійно-педагогічними / творчими проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-6. Здатність до професійно-педагогічного зростання, самоосвіти, саморозвитку, самореалізації і самоздійснення.</p> <p>СК-8. Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.</p> <p>СК-9. Здатність адаптуватися до швидкоплинних змін у педагогічній сфері та здійснювати професійну мобільність.</p> <p>СК-10. Здатність оволодівати професійними вміннями в роботі з обдарованими дітьми різних вікових категорій, надавати ефективні</p>

	<p>психолого-педагогічні послуги і толерантно ставитися до колег та обдарованих учасників освітнього процесу.</p> <p>СК 11. Здатність до продукування нових ідей та розв'язання комплексних програм в галузі дослідницько-інноваційної діяльності, апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у педагогічну практику на регіональному, національному та міжнародному рівнях.</p>																																									
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН-2. Вміти застосовувати на практиці навички спілкування в діалогічному і монологічному режимах з широкою науковою спільнотою та громадськістю в педагогічній галузі; ефективно комунікувати, продукувати професійні дискурси з урахуванням особливостей адресатів різних соціальних груп; усно та письмово презентувати складну комплексну інформацію в зрозумілій комунікантам формі; послідовно і грамотно експлікувати власні думки, володіти науковою мовою (українською чи іноземною); навички усного і письмового мовлення; виступати публічно, дискутувати, обґрунтовувати, доводити тощо.</p> <p>ПРН-4. Вміти здійснювати систематичний огляд, системний аналіз, креативний дослідницький синтез нових знань та складних ідей, їх критичне осмислення й усвідомлення для проведення педагогічних досліджень; вміти розробляти та реалізовувати проєкти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання і професійну практику та розв'язати значущі педагогічні проблеми; вміти приймати стратегічні рішення; оцінювати ризики; виявляти лідерство та повну автономність і відповідальність під час їх реалізації.</p> <p>ПРН-5. Вміти генерувати нові ідеї, створювати теоретичні моделі та креативні підходи до здійснення педагогічного дослідження; створювати нові методи в практично-педагогічній діяльності та новітні педагогічні методики з використанням сучасних інноваційних технологій.</p> <p>ПРН-8. Вміти застосовувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.</p>																																									
<p>Структура навчальної дисципліни</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="3">Назви тем</th> <th colspan="4">Кількість годин</th> </tr> <tr> <th rowspan="2">усього</th> <th colspan="3">усього</th> </tr> <tr> <th>лекції</th> <th>семінарські</th> <th>самостійна робота</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Тема 1. Креативність, як прояв обдарованості</td> <td>29</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Тема 2. Методологія розвитку креативності</td> <td>23</td> <td>4</td> <td>4</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Тема 3. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти</td> <td>23</td> <td>4</td> <td>4</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Тема 4. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі вищої освіти</td> <td>15</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Всього годин</td> <td>90</td> <td>16</td> <td>14</td> <td>60</td> </tr> </tbody> </table>					Назви тем	Кількість годин				усього	усього			лекції	семінарські	самостійна робота	Тема 1. Креативність, як прояв обдарованості	29	5	4	20	Тема 2. Методологія розвитку креативності	23	4	4	15	Тема 3. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти	23	4	4	15	Тема 4. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі вищої освіти	15	3	2	10	Всього годин	90	16	14	60
Назви тем	Кількість годин																																									
	усього	усього																																								
		лекції	семінарські	самостійна робота																																						
Тема 1. Креативність, як прояв обдарованості	29	5	4	20																																						
Тема 2. Методологія розвитку креативності	23	4	4	15																																						
Тема 3. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти	23	4	4	15																																						
Тема 4. Креативний розвиток обдарованої особистості у системі вищої освіти	15	3	2	10																																						
Всього годин	90	16	14	60																																						

<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p>ТЕМА 1. КРЕАТИВНІСТЬ, ЯК ПРОЯВ ОБДАРОВАНОСТІ Становлення поняття «креативність» в історичному, соціальному й особистісному контексті. «Психометричний» підхід до дослідження креативності. (Дж. Гілфорд, Е. Торранс, Е. де Боно, К. Хеллер та ін.). Тестологічні та процесуально-діяльнісні методики діагностики креативності. «Інвестиційна теорія креативності» та модель обдарованості Р. Стернберга. Креативність в моделі обдарованості та системі «збагаченого навчання» Дж. Рензулі. Креативність, фактори досягнень та умови середовища в моделях розвитку обдарованості А. Танненбаума, К. Хеллера та ін. Креативність з позиції своєрідності особистісних якостей обдарованої особистості (Ф. Баррон, А. Маслоу, Д. Перкінс, В. Моляко, Д. Богоявленська, В. Дружинін, О. Музыка, В. Рибалка, А. Тейлор та ін.). Дослідження феномену обдарованості Інститутом обдарованої дитини НАПН України.</p> <p>ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ Креативність, як універсальна пізнавальна творча здібність; її генезис, структура, функції. Методологічні принципи розвитку креативності. Стратегіальна організація творчих процесів. Перспективні форми виявлення та стимулювання креативного розвитку. Організація індивідуальної, групової, колективної творчої діяльності у сфері науки, техніки, управління та мистецтва. Методи розвитку конструктивної творчості. Тренінги з розвитку креативного мислення: Критерії творчості. Оцінювання результатів творчої діяльності обдарованих учнів та студентів.</p> <p>ТЕМА 3. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ Вікові закономірності розвитку креативності. Компетентнісний підхід у формуванні творчої спрямованості обдарованої особистості у системі загальної середньої освіти. Складові системи розвитку креативності (зміст, програми, форми та методи, продукти, стимули та бар'єри, очна та дистанційна педагогічна підтримка). Основні параметри креативного навчального середовища. Програми розвитку креативності обдарованих учнів у різних сферах (науки, техніки, управління та мистецтва), в умовах формальної та неформальної освіти. Методичне забезпечення розвитку творчих здібностей обдарованих учнів. Педагогічна майстерність в процесі організації креативного розвитку обдарованої особистості.</p> <p>ТЕМА 4. КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ Установа освіти, як суб'єкт і об'єкт творчої діяльності. Педагогічні умови розкриття творчого потенціалу обдарованої особистості в ході її розвитку та професійного становлення. Акмеологічні технології стимулювання креативності, мотивація й самостимуляція творчого розвитку. Технології дизайн мислення, розвитку творчої уяви, вирішення творчих завдань, конструювання оригінальних рішень, розробки проектів тощо. Дизайн-студії та мережеві спільноти для колективної творчості з розробки міждисциплінарних науково-дослідних, інженерно-конструкторських, соціально управлінських та мистецьких проектів. Дослідження проблем креативного розвитку обдарованої особистості у системі загальної середньої та вищої освіти.</p>
<p>Контроль і оцінювання результатів навчання</p>	<p>Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання <i>Основними принципами</i> оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни за вибором є: – об'єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів</p>

навчання);

- прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання);
- систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою);
- дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми);
- індивідуального підходу (об'єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання);
- педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі).

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
 - глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
 - характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
 - вміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної діяльності під час розв'язання індивідуально-дослідницьких завдань, здійснювати аналіз ситуацій педагогічної взаємодії з метою її вдосконалення та корекції.
- Оцінювання результатів навчання аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тематичне тестування і виконання ІНДЗ				Сума
T1	T2	T3	T4	100
20 (10+10)	30 (10+20)	30 (10+20)	20 (10+10)	

T1, – номер теми; в дужках вказано: перше число оцінювання ІНДЗ – максимальна оцінка, друге число – максимальна оцінка за поточні форми контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу; посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p> <p>Політика щодо відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до заліку та іспиту. За об'єктивних причин (хвороба, стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни).</p> <p>Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання Відтермінування задачі завдань самостійної роботи (презентація, реферат, есе), у випадках вагової причини, може бути дозволене за умови надання необхідної документації. Відтермінування складання заліку та іспиту у випадку вагомих причин та їх документального підтвердження може бути дозволене за умови погодження у науково-організаційному відділі Інституту. Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів освіти із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача освіти залишається вчасне надання таких документів.</p> <p>Політика щодо правил поведінки на заняттях Аспіранти беруть активну участь у всіх видах діяльності на заняттях, виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми, активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час семінарських занять. Спілкування учасників освітнього процесу відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємодопомоги, толерантності та взаємної поваги.</p>
--	---

<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Рекомендована література</p> <p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки / О.Є. Антонова // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. – С.14–41. 2. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки / О.Є. Антонова // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. – С.14–41. 3. Антонішева В.Л. Визначення сутності поняття креативності в психолого-педагогічній науці / В.Л. Антонішева / Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 14, книга II. – С. 11–18.
---	---

4. Біла І. Психологія дитячої творчості. – К. : Фенікс, 2014. – 136 с.
5. Бочарова О. А. Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка : монографія / О.А. Бочарова. – Горлівка : Вид-во Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов, 2012. – 480 с.
6. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. І доп. / авт.-уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред.. В. Г. Кременя. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с. – С. 28.
7. Галиця І. Креативні механізми оцінення результатів інтелектуальної діяльності [Текст] / І. Галиця, О. Галиця // Вісник Національної академії наук України. – 2010. – № 11. – С. 22-24.
8. Гнатко М. Феномен креативності як психологічна проблема // Психологічні перспективи. – 2001. – Вип. 1. – С. 88-97.
9. Занюк С.А. Психологія мотивації /С.А.Занюк. – Київ : Эльга-Н; Ника-центр, 2002. – 352с.
10. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
11. Коваленко А.Б. Теоретико-методологічний аналіз проблеми розвитку творчого мислення в підлітковому віці / А.Б. Коваленко, І.П. Якимчук // Актуальні проблеми психології. Проблеми психології творчості : Збірник наукових праць / За ред. В.О. Моляко. – Т.12. – Вип.6. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 118-125.
12. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України / Е. Лузік // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С. 77-82.
13. Максименко С.Д. Психологія особистості. Підруч. / С.Д. Максименко, К.С. Максименко, М.В. Папуча. – К. : ТОВ «КММ», 2007. – 295 с.
14. Мелентьев О. Б. Теорія і методика підготовки майбутнього вчителя технологій до організації раціоналізаторської та винахідницької діяльності учнівської молоді/ Умань.: „АЛМІ”, 2017 – 178 с. – Бібліогр. 176 – 178.
15. Моргун В. Розвиток інтелектуально-евристичних здібностей учня // Психологічна підтримка творчості учня / Упоряд. О. Главник, В. Зоц. – Київ : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – С. 4-8.
16. Музика О.Л. Програма ціннісної підтримки розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» / О.Л. Музика. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 34 с.
17. Терещенко С. В розвиток креативності підлітків на інтегрованих уроках музики : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Терещенко Світлана Веніамінівна – Київ, 20018. – 254 с.
18. Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. В. Чернілевський, М. І. Томчук ; Вінницький соц.-екон. ін-т ун-ту «Україна». – Вінниця: Міленіум, 2006. – 402 с.
19. Федотова Т.В. Основні підходи до проблеми розвитку креативності особистості // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №9. – С. 60-65.
20. Чус А.В., Данченко В.Н. Основы технического творчества : Учеб. пособие для студентов технических вузов. – Київ : Вища школа, 1983. – 183 с.

21. Хамм О. Теоретичні основи формування креативного мислення майбутнього вчителя [Електронний ресурс] / О. Хамм // Наукові праці МАУП. – 2012. – Вип. 2 (33). – С. 255–259. – Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Npmaup/2012_2/pdf_files/255-259.pdf.
22. Kleon A. Keep Going: 10 Ways to Stay Creative in Good Times and Bad / Austin Kleon. – New York: Workman Publishing Company, 2019. – 224 с.
23. Gardner, H. Creating minds: An Anatomy of Creativity Seen Through the Lives of Freud, Einstein, Picasso, Stravinsky, Eliot, Graham, and Ghandi / Howard Gardner. – New York: Basic Books, 2011. – 464 с.
24. Kaufman, J. C., & Baer, J. (2005). The Amusement Park Theory of creativity. In J. C. Kaufman & J. Baer (Eds.), Creativity across domains: Faces of the mind (pp. 321- 328). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
25. Renzulli, J. S. (1986). The three-ring conception of giftedness: A developmental model for creativity productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), Concepts of giftedness (pp. 53-92). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
26. Sternberg, R. J., Kaufman, J. C., & Pretz, J. E. (2002). The creativity conundrum: A propulsion model of kinds of creative contributions. Philadelphia: Psychology Press.
27. Sternberg, R. J., Kaufman, J. C., & Pretz, J. E. (2003). A propulsion model of creative leadership. Leadership Quarterly 14, 453-473.
28. Sternberg, R. J., & Williams, W. M. (1996). How to develop student creativity. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
29. Shavinina L. Extremely Early High Abilities, Sensitive Periods, and the Development of Giftedness: a conceptual proposition // [High Ability Studies](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v18). – 1997. – Vol. [18](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v18). – No. [2](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v18). – P. 247-258.
30. Shavinina L.V. Explaining high abilities of Nobel laureates // [High Ability Studies](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v15). – 2004. – Vol. [15](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v15). – No. [2](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t713423512~db=all~tab=issueslist~branches=1-v15). – P. 243-254.
31. Torrance, E.P. Guiding creative talent Englewood Cliffs, W.J.: Prentice-Hall, 1964.-125.
32. Treffinger, D. J. (1995). Creative problem solving: Overview and educational implications. Educational Psychology Review, 7. 191-205.
33. Runco, Mark A. “Creativity and Education.” New Horizons In Education. 56.1 (2008): Print
34. Hoffman W. C. The Dialectics of Giftedness: Gifted Intellect and Creativity // Roeper Review. – 1995. – Vol.17. – No.3. – P.201 – 206.
35. Horan R. The Relationship Between Creativity and Intelligence: A Combined Yogic-Scientific Approach // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=19-v1919). – 2007. – Vol. [19](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=19-v1919). – No. [2–3](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=19-v1919). – P. 179-202.
36. Jalil P.A., Boujettif M. Some Characteristics of Nobel Laureates // [Creativity Research Journal](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17-v1717). – 2005. – Vol. [17](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17-v1717). – No. [2–3](http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=17-v1717). – P. 265-272.

37. Jaušovec N. [Differences in Cognitive Processes Between Gifted, Intelligent, Creative, and Average Individuals While Solving Complex Problems: An EEG Study](#) // *Intelligence*. – 2000. – Vol. 28. – No. 3. – P. 213-237.

Додаткова:

1. Вознесенська О.Л. Творча взаємодія з дитиною. Методичні рекомендації / О.Л. Вознесенська. – Київ : Ін-т соц. та політ. психології, 2009. – 66 с.
2. Воробйова Т.В. Формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язання навчальних завдань: автореф. канд. пед. наук: 13.00.09 / Т.В. Воробйова. – Тернопіль, 2014. – 19 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.:Академвидав, 2004. – 352с.
4. Овчаров С.М. Інтегровані уроки – креативні учні: навч.-метод. посібн. / С.М. Овчаров, К.В. Овчарова. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – 72 с.
5. Овчаров С.М. Навчаємося творити: розвиток креативних здібностей школярів / С.М. Овчаров, К.В. Овчарова. – Полтава: АСМІ, 2011. – 108 с.
6. Періг І.М. Структурна модель творчої обдарованості студентів вищих технічних навчальних закладів // *Матеріали I Всеукраїнського конгресу психологів (24-26 жовтня 2005, Київ)*. – С. 350-355.
7. Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1995). *Defying the crowd: Cultivating creativity in a culture of conformity*. New York: Free Press.
8. Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1996). Investing in creativity. *American Psychologist*, 51(7), 677- 688. Sternberg, R. J., & O'Hara, L. A. (2000). Intelligence and creativity. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 609-628). New York: Cambridge University Press.
9. Sternberg, R. J., & The Rainbow Project Collaborators. (2006). The Rainbow Project: Enhancing the SAT through assessments of analytical, practical and creative skills. *Intelligence*, 34(A), 321-350.
10. Harland R.E., Coren S. Individual Differences in Divergent Thinking as a Function of Variations in Sensory Status // [Creativity Research Journal](#). – 2001. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=13 - v1313>. – No. 3 – 4. – P. 385 – 391.
11. Kirschenbaum R.J., Reis S.M. Conflicts in Creativity: Talented Female Artists // [Creativity Research Journal](#). – 1997. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=10 - v1010>. – No. 2 – 3. – P. 251-263.
12. Ludwig A.M. Method and Madness in the Arts and Sciences // [Creativity Research Journal](#). – 1998. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=11 - v1111>. – No. 2. – P. 93-101.
13. Silvia P.J. Creativity and Intelligence Revisited: A Latent Variable Analysis of Wallach and Kogan (1965) // [Creativity Research Journal](#). – 2008. – Vol. <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t775653635~db=all~tab=issueslist~branches=20 - v2020>. – No. 1. – P. 34-39.
14. Sligh A.C., Connors F.A., Roskos-Ewoldsen B. Relation of Creativity to Fluid and Crystallized Intelligence // *The Journal of*

Creative Behavior. – 2005. – Vol. 39. – No. 2. – P. 123 – 136.

15. Smith C.D., Wright L. Perceptions of Genius: Einstein, Lesser Mortals and Shooting Stars // [The Journal of Creative Behavior](#). – 2000. – Vol. 34. – No. 3. – P. 151-164.
16. Taylor C. Cultivating multiple creative talents in students / C. Taylor // *Journal for the Education of the Gifted*. – 1985. – Vol.8. – P. 187-198.

Інформаційні ресурси:

1. Основи технічної творчості [Електронний ресурс] // ДУ «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». – 2019. – режим доступу <http://rodak.if.ua/ott/index.htm> (дата звернення: 29.05.2022)
2. Як розвинути креативність? // Освіторія [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/yak-rozvyvnyty-kreatyvnyist/> (дата звернення: 01.03.2022)
3. Креативність і освіта, чому це має значення? / Прагни вище. [електронний ресурс]. Режим доступу: http://gohigher.org/creativity_and_education (дата звернення: 01.03.2022)
4. Добірка матеріалів з розвитку креативного мислення учнів // На урок. [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/rozvivaemo-kreatyvne-mislennya-dobirka-materialiv-iz-biblioteki-na-urok> (дата звернення: 01.03.2022)
5. Research-Based Learning System // Renzullilearning. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://renzullilearning.com/en/Menus/7-Researchbased-Learning-System> (дата звернення: 01.03.2022)
6. Музейна планета. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://editor.inhost.com.ua/storage/MANLab/museum/> (дата звернення: 01.03.2022)
7. Моляко В.О. Психологія творчості о нова парадигма дослідження конструктивної діяльності людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_sisk_shkolu/6/visnuk_18.pdf (дата звернення: 01.03.2022)